

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra veřejného práva

Evropská unie na cestě k federaci-ano či ne?

Bakalářská práce

The European Union on the way to a federation-yes or no?

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

prof. JUDr. Richard Král Ph.D., LL.M.

AUTOR PRÁCE

Filip Draslík

Praha
2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Havířově, dne 6.4.2024

Filip Draslík

Anotace

Tato práce se zabývá analýzou možnosti transformace Evropské unie (EU) do federativního uskupení. Začíná přehledem historických kroků EU směrem k integraci a porovnáním s existujícími federacemi ve světě. Dále zkoumá fungování federací a principy rozdělení pravomocí mezi centrální a regionální vlády. Práce zdůrazňuje potřebu dalších reformních opatření pro řešení demokratického deficitu a nedostatku federalismu v EU. Věnuje se také konceptu posílené spolupráce a navrhuje dva režimy členství, jeden pro státy, které zůstávají mimo federalizaci, a druhý pro státy, které se rozhodnou účastnit se federalizace. Závěrečná část poskytuje reflexi současného směřování EU k federativnímu uskupení. Ukazuje, že přechod k federativní struktuře je stále vzdálený a vyžadoval by změnu politické vůle, podporu veřejnosti a širší politickou diskusi.

Klíčová slova

Federalismus, Evropská unie, Federace, Integrace, stát, Legislativa, Pravomoc, Demokracie, Spolupráce

Abstract

This thesis deals with the analysis of the possibility of transforming the European union (EU) into a federal entity. It begins with an overview of the historical steps taken by the EU towards integration and compares them with existing federations worldwide. Furthermore, it examines the functioning of federations and the principles of power distribution between central and regional governments. The thesis also addresses the issue of democratic deficit, the lack of federalism within the EU, and the concept of enhanced cooperation. It emphasizes the need for further reform measures to address the democratic deficit and the lack of federalism in the EU. It proposes two membership regimes, one for states remaining outside federalization and another for states choosing to participate in federalization. The concluding section provides a reflection on the current direction of the EU towards a federal entity.

It shows that the transition to a federal structure is still distant and would require a change in political will, public support, and broader political discourse.

Keywords

Federalism, European union, Federation, Integration, State, Legislature, Authority, Democracy, Cooperation

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Historie Evropské unie	9
2.1 Vznik a motivace	9
2.2 Rozvoj a rozšíření.....	9
3. Institucionální struktura a politický systém EU	11
3.1 Evropská komise	11
3.2 Evropský parlament.....	11
3.3 Rada Evropské Unie.....	12
3.4 Evropská rada	13
3.5 Soudní dvůr Evropské unie.....	13
4. Politika Evropské unie	15
4.1 Jednotný vnitřní trh	15
4.2 Hospodářská a měnová unie a euro	15
4.3 Společná zemědělská politika	16
4.4 Zahraniční a bezpečnostní politika EU	17
4.5 Obchodní politika EU	18
4.6 Rozvojová a humanitární pomoc	18
5. Federalismus.....	19
5.1. Krátká historie federalismu	20
5.2 Federalismus jako teorie.....	21
6. Základní fungování federací.....	23
6.1 Soudní systém.....	23
6.2 Fiskální federalismus	24
6.3 Reprezentativní instituce	24

6.4 Autonomie, spolupráce a flexibilita	25
7. Rozdělení pravomocí ve federacích	26
7.1 Konkurenční kompetence	26
7.2 Výlučné kompetence	27
7.3 Kompetence výslovně nevypočtené	28
7.4 Paralelní kompetence	28
8. Legislativní systém a forma vlády federací	30
8.1 Prezidentská a parlamentní forma vlády	30
8.2 Význam principu bikameralismu	30
9. Výhody a nevýhody přeměny na federaci	32
9.1 Výhody	32
9.2 Nevýhody	32
10. Evropský federalismus	34
10.1 Jean Monnet a Altiero Spinelli	35
10.2 Současný pohled na EU – Michael Burgess a Ingeborg Tömmel	36
10.3 Jak pokračovat na cestě k federalizaci EU?	37
10.4 Nedostatek demokracie	37
10.5 Nedostatek federalismu	39
10.6 Koncept posílené spolupráce	40
11. Konference o budoucnosti Evropy	42
12. Závěr	48
13. Seznam použité literatury	52
14. Obrázky	56

1. Úvod

Evropská unie (EU) a federace jsou dva významné modely politické integrace, které mají v dnešním globalizovaném světě zásadní vliv na formování politiky, ekonomiky a společenského života. Zatímco Evropská unie slouží jako přední příklad regionální integrace, federace reprezentuje formu politického uskupení, kde suverenita je sdílena mezi centrální a regionální vládní orgány. Tato práce se zaměřuje na analýzu fungování Evropské unie a federací, s důrazem na jejich výhody, nevýhody a potenciál cesty k federativnímu uskupení. První část práce se zabývá představením a analýzou fungování Evropské unie. EU představuje jedinečný model regionální integrace, který se postupně vyvíjel od svého vzniku v roce 1957. Klíčovými pilíři EU jsou společný trh, politiky společné zahraniční a bezpečnostní politiky, a institucionální rámec, který zahrnuje Evropskou komisi, Evropský parlament, Radu EU a další orgány. Analyzujeme také výhody, které EU přináší svým členským státům, jako je volný pohyb osob, zboží a kapitálu, společná regulace a koordinace politik a zvýšená politická a ekonomická stabilita.

Druhá část práce se věnuje analýze fungování federací jako alternativního modelu politické integrace. Federace představuje politický systém, kde suverenita je rozdělena mezi centrální a regionální úrovně vlády, a kde existuje ústavní rámec pro řešení konfliktů mezi těmito úrovněmi. Příklady federací jako Spojené státy americké, Německo nebo Švýcarsko ukazují, jak může fungovat tento model politické organizace. Analyzujeme výhody federativního uspořádání, jako je decentralizace moci a možnost flexibilní reakce na regionální potřeby, ale také výzvy, jako jsou konflikty mezi centrální a regionální vládou a složitý institucionální rámec.

Finální část práce se zaměřuje na Evropský federalismus. Diskutujeme o možnostech, jak by mohla EU vyvinout svůj institucionální rámec směrem k federativní struktuře a jak by mohla přejímat prvky federativního modelu. Zároveň zkoumáme překážky, které brání tomuto vývoji a pokusíme se vyhodnotit, zda je přeměna ve federaci na spadnutí. Dále také představíme konferenci o budoucnosti Evropy, kde vyjádřím vlastní návrhy učiněné na této konferenci. Tato práce má

za cíl poskytnout komplexní pohled na fungování Evropské unie a federací, a diskutuje o jejich potenciálním směřování k federativnímu uskupení v kontextu současných politických, ekonomických a sociálních výzev.

2. Historie Evropské unie

Evropská unie (EU) je politický a ekonomický fenomén, který se vyvinul z potřeby míru, stability a spolupráce v poválečné Evropě. Od prvních kroků v 50. letech 20. století se EU rozrostla z malé skupiny západních evropských zemí do rozsáhlého nadnárodního uskupení s hlubokým dopadem na mezinárodní vztahy, ekonomiku a legislativu.¹

2.1 Vznik a motivace

Po druhé světové válce byla Evropa v troskách, zdevastovaná konfliktem, který změnil kontinent. V tomto období se objevila myšlenka evropské integrace jako prostředku k zajištění míru a stability. Klíčovými postavami této myšlenky byli francouzský ministr zahraničí Robert Schuman a francouzský ekonom a politik Jean Monnet. Jejich vize, známá jako Schumanova deklarace z 9. května 1950, navrhovala vytvoření nadnárodního orgánu, který by spravoval klíčový průmysl, uhlí a ocel, v západní Evropě. Tento návrh vedl k vytvoření Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) v roce 1951, což byl první krok k ekonomické a politické integraci na kontinentu. Inspirace pro vznik ESUO vzešla z potřeby obnovy evropské ekonomiky. Marshallův plán, program Spojených států amerických na obnovu evropské ekonomiky, vyžadoval určitou míru hospodářské spolupráce mezi evropskými zeměmi. To vedlo k založení Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC) v roce 1948, což byl předchůdce dnešní Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Tato iniciativa položila základy pro další ekonomickou integraci v Evropě.¹

2.2 Rozvoj a rozšíření

Vznik Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) byl skutečně prvním krokem na cestě k hlubší integraci Evropy. Římská smlouva, podepsaná v roce 1957, vytvořila Evropské hospodářské společenství (EHS), které mělo za cíl vytvořit společný trh mezi šesti zakládajícími zeměmi: Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem, Nizozemskem

¹ Tvoříme Evropu. Historie EU v letech. [online]. Dostupné z: <https://tvorimeevropu.cz/evropska-unie/historie-eu/historie-eu-v-letech/>. [citováno 28.11.2023]. 1945-1949

Německem. Spolu s EHS bylo založeno také Evropské společenství pro atomovou energii (Euratom). EHS bylo zaměřeno na vytvoření společného trhu a odstranění obchodních bariér mezi členskými státy. V průběhu následujících desetiletí se počet členů EU postupně rozšířil, přičemž nové země přistupovaly v několika vlnách rozšíření, poslední přistoupilo Chorvatsko v roce 2013. S každým rozšířením se Evropská unie stávala diverzifikovanější, což přinášelo nové výzvy i příležitosti. Během svého vývoje prošla EU řadou klíčových smluv, které měnily její strukturu a pravomoci. Jedním z nejvýznamnějších milníků byl Jednotný evropský akt v roce 1986, který položil základy pro dokončení vnitřního trhu. Smlouva z Maastrichtu (1992) přeměnila EHS na Evropskou unii a zavedla nové oblasti politické spolupráce. Lisabonská smlouva (2009) zase reformovala institucionální rámec EU a zlepšila rozhodovací procesy, aby reflektovaly rozšířenou unii. Růst a rozvoj EU nebyly bez výzev. Ekonomické nerovnosti mezi členskými státy, byrokratické komplikace a tzv. demokratický deficit byly častým předmětem kritiky. Problémy, jako byla finanční krize v roce 2008, dále testovaly jednotu a schopnost EU reagovat na globální události. Brexit, odchod Spojeného království z EU v roce 2020, byl historickým momentem, který zpochybnil budoucnost evropské integrace. ²

² Tvoříme Evropu. Historie EU v letech. [online]. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/evropska-unie/historie-eu/historie-eu-v-letech/>. [citováno 28.11.2023].

3. Institucionální struktura a politický systém EU

Institucionální struktura Evropské unie je základem jejího fungování. Tato kapitola se podrobně zabývá jednotlivými orgány EU, jejich rolí, funkcí a vlivem, který mají na tvorbu politik a legislativy unie. EU se vyznačuje komplexním a jedinečným systémem rozhodování, který se odlišuje od tradičních státních struktur.

3.1 Evropská komise

Evropská komise je skutečně jedním z klíčových orgánů Evropské unie a hraje zásadní roli v procesu rozhodování a provádění politik EU. Její postavení jako "motoru" Evropské unie je dáno především pravomocí iniciativy v legislativním procesu, což jí umožňuje navrhnout nové zákony a politická opatření. Tato legislativní iniciativa je základním kamenem evropského zákonodárského procesu, přičemž návrhy jsou následně projednávány a schvalovány Evropským parlamentem a Radou EU. Komise rovněž zajišťuje provádění politik a rozhodnutí a má významnou úlohu v řízení rozpočtu unie. Její role v provádění politik zahrnuje monitorování dodržování práva EU ve členských státech a přijímání opatření v případě porušení práva EU. Komise je také odpovědná za zastupování Evropské unie na mezinárodní úrovni, což zahrnuje jednání s jinými zeměmi a mezinárodními organizacemi. Složení Evropské komise tvoří 27 komisařů. Je schvalována Evropským parlamentem. Každý komisař je odpovědný za určité portfolio politik EU a má za úkol řídit a prosazovat politiky a iniciativy v souladu s evropskými cíli a hodnotami. ³

3.2 Evropský parlament

Evropský parlament představuje jediný orgán EU, jehož poslanci jsou přímo voleni občany Evropské unie. Jeho úlohou je zastupovat zájmy občanů na evropské úrovni a vykonávat široké pravomoci v rámci legislativního procesu EU. Parlament nehraje pouze symbolickou roli, ale má skutečný vliv na tvorbu evropských zákonů a politik. Spolurozhoduje s Radou EU o většině legislativních návrhů a má také právo

³ Evropská unie. Evropská komise. [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_cs. [citováno 28.12.2023].

schvalovat celkový rozpočet unie. Tímto způsobem má Evropský parlament značný vliv na formování politik EU a zajišťuje, že zájmy občanů jsou zohledněny v procesu rozhodování na evropské úrovni. Parlament má pravomoc dohlížet na ostatní instituce EU, včetně schvalování jmenování komisařů a může vyjádřit nedůvěru Komisi, což může vést k jejímu odstoupení. Poslanci Evropského parlamentu, kterých může být nejvýše, jsou voleni na pětileté období v celounijních volbách, což zajišťuje, že jejich rozhodnutí odrážejí přání a názory občanů EU. ⁴

3.3 Rada Evropské Unie

Rada EU, běžně nazývaná Rada ministrů, je jedním z hlavních orgánů rozhodování v rámci Evropské unie. Je tvořena ministry jednotlivých členských států, kteří se setkávají v různých složeních a konfiguracích podle tématu projednávaných otázek. Například ministři financí členských států se pravidelně scházejí v rámci Rady pro ekonomické a finanční záležitosti (ECOFIN).

Hlavní rolí Rady je spolurozhodování v legislativním procesu EU. Společně s Evropským parlamentem má pravomoc přijímat a schvalovat legislativní návrhy, čímž formuje právní rámec unie. Rada tedy hraje klíčovou úlohu ve vytváření a uplatňování zákonů a politik EU, přičemž spolupracuje s dalšími orgány EU, zejména s Parlamentem, při formulaci a přijímání právních předpisů.

Vedle své role v legislativním procesu Rada také koordinuje politiky členských států v různých oblastech, jako je zahraniční a bezpečnostní politika. Může rovněž jednat jménem EU a uzavírat mezinárodní dohody s třetími zeměmi nebo mezinárodními organizacemi. Tím přispívá k udržování jednotného postavení EU na mezinárodní scéně a zajišťuje koherentní a soudržnou politiku členských států vůči světovým partnerům. ⁵

⁴ Evropská unie. Evropský parlament. [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_cs. [citováno 28.12.2023].

⁵ Rada Evropy. [online]. Dostupné z: <http://www.radaevropy.cz/>. [citováno 28.12.2023].

3.4 Evropská rada

Evropská rada představuje důležitý orgán Evropské unie, který se skládá z 27 hlav států nebo předsedů vlád všech 27 členských zemí, předsedy Evropské rady a předsedy Evropské komise. Jejím hlavním úkolem je určování celkového směřování a priorit EU. Pravidelné summity, které se konají nejméně čtyřikrát do roka, poskytují platformu pro diskusi o hlavních politických otázkách, stanovení agendy a řešení problémů, které vyžadují rozhodnutí na nejvyšší úrovni. Evropská rada přitom nejen určuje politické směřování EU, ale také přijímá strategická rozhodnutí, která mají významný dopad na budoucnost unie. Je důležité zdůraznit, že Evropská rada nemá přímou pravomoc přijímat legislativní opatření, což je v kompetenci jiných orgánů, jako je Evropský parlament a Rada EU. Nicméně rozhodnutí, která Evropská rada přijímá, mají značný vliv na politiku EU a mohou posílit její jednotnost a efektivitu.

Evropská rada tedy zastává roli strategického fóra, kde se definují priority a směřování Evropské unie, a poskytuje prostředí pro diskusi a koordinaci mezi členskými státy. Její rozhodnutí formují politické směřování EU a odrážejí společný zájem členských zemí při řešení klíčových otázek a výzev, kterým unie čelí. ⁶

3.5 Soudní dvůr Evropské unie

Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) je hlavním soudním orgánem EU se sídlem v Lucemburku. Jeho hlavním úkolem je zajištění dodržování práva a interpretace Smluv EU. Soudní dvůr se skládá z 27 soudců, kteří jsou jmenováni na šestileté období členskými státy, a 11 generálních advokátů, jejichž úkolem je předkládat soudcům právní argumenty v případech, které mají být projednány. Soudní dvůr EU zajišťuje, aby právo EU bylo jednotně vykládáno a že všechny instituce i členské státy ho dodržují. Má také pravomoc rozhodovat o žalobách proti členským státům, které porušují unijní právo, a vyřizovat spory mezi orgány EU a jednotlivci či společnostmi.

⁶ Evropská unie. Evropská rada. [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-council_cs. [citováno 8.11.2023].

Soudní dvůr Evropské unie je tak základním prvkem právního systému EU a zajišťuje jeho jednotnost a efektivitu. ⁷

⁷ Evropská unie. Soudní dvůr Evropské unie. [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/court-justice-european-union-cjeu_cs. [citováno 8.11.2023].

4. Politika Evropské unie

Evropská unie (EU) je nejen politickou a hospodářskou unií, ale také komplexním systémem, který zahrnuje širokou škálu politik a funkcí. Tyto politiky zasahují do mnoha aspektů každodenního života občanů EU a mají dalekosáhlý dopad na celosvětové dění. V této kapitole se podrobněji podíváme na klíčové politiky EU a jejich funkce.

4.1 Jednotný vnitřní trh

Jednotný vnitřní trh Evropské unie je základním pilířem evropské integrace. Jeho záměrem je odstraňování problémů ve volném obchodu mezi členskými státy, což dovoluje volný pohyb jak zboží a služeb, tak osob a kapitálu. Tímto způsobem se podnikům poskytuje možnost působit na rozsáhlejších trhu bez vnitřních hranic, což zvyšuje konkurenceschopnost, snižuje ceny pro spotřebitele a podporuje efektivitu ekonomiky. Jednotný vnitřní trh je klíčovým faktorem pro hospodářský rozvoj a prosperitu v rámci EU. Vytvoření jednotného trhu bylo procesem, který vyžadoval koordinaci a kompromisy mezi členskými státy, a to jak v otázkách odstranění tarifních bariér, tak i v oblastech regulace trhu a harmonizace norem. Významným krokem v tomto procesu byl jednotný evropský akt z roku 1986, který výrazně urychlil úsilí o vytvoření jednotného trhu do konce roku 1992.⁸

4.2 Hospodářská a měnová unie a euro

Dalším zásadním milníkem v evropské integraci je zavedení Hospodářské a měnové unie (HMU) a společné měny, eura. HMU spojuje centrálně koordinovanou hospodářskou a měnovou politiku. Ta byla zavedena postupně během tří etap, které začaly v roce 1990 a vyvrcholily uvedením eura do oběhu v roce 2002. Eurozóna, která zahrnuje aktuálně 20 členských států, jež přijaly euro, představuje hlubší integraci v oblasti měnové politiky a finančního dohledu. S jednotnou měnovou politikou řízenou Evropskou centrální bankou (ECB) má eurozóna stabilní měnový

⁸ Evropský parlament. Vnitřní trh: obecné zásady. [online]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/33/vnitri-trh-obecne-zasady>. [citováno 28.12.2023].

rámec a regulaci cenové stability. Zavedení eura významně usnadnilo obchod a investice mezi členskými státy a přispělo k integraci evropských trhů.

Nicméně, HMU přinesla i výzvy, zejména během evropské dluhové krize, kdy se projeví nedostatky v její struktuře, především v oblasti fiskální koordinace a hospodářského dohledu. Tato krize ukázala, že úspěšná měnová unie vyžaduje pevnou koordinaci fiskální politiky a dohled nad hospodářskými podmínkami členských států. Taková spolupráce je klíčová pro stabilitu a prosperitu v rámci eurozóny a EU jako celku.⁹

4.3 Společná zemědělská politika

Společná zemědělská politika (SZP) je jednou z nejstarších a nejvýznamnějších politik EU. Od svého vzniku v 60. letech 20. století SZP poskytuje rámec pro zemědělskou produkci v EU. Cílem SZP je podporovat zemědělce, zajistit stabilní dodávku potravin a udržovat rozumné ceny pro spotřebitele. SZP v průběhu let prošla řadou reforem, aby reagovala na měnící se potřeby zemědělců, trhu a životního prostředí. Tyto reformy zahrnovaly změny ve způsobu poskytování podpory zemědělcům, přechod od cenové podpory k přímým platbám a zavedení opatření pro rozvoj venkova a ochranu životního prostředí. SZP hraje klíčovou roli v udržení venkovského prostředí a podpoře udržitelného zemědělství v EU. Jedná se o politiku, která je často diskutována a kritizována, zejména co se týče jejího dopadu na trh, životní prostředí a globální zemědělský sektor. Diskuze o budoucnosti SZP se zaměřuje na nalezení rovnováhy mezi podporou zemědělců, ochranou životního prostředí a zajištěním, aby zemědělské výrobky byly dostupné a cenově dostupné pro spotřebitele.¹⁰

⁹ Evropský parlament. Historie Hospodářské a měnové unie. [online]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/79/historie-hospodarske-a-menove-unie>. [citováno 28.12.2023].

¹⁰ Rada Evropské unie. Zavedení společné zemědělské politiky. [online]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cap-introduction/>. [citováno 28.12.2023].

4.4 Zahraniční a bezpečnostní politika EU

Společná zahraniční a bezpečnostní politika představuje základní kámen zahraničních vztahů Evropské unie. Jejím hlavním cílem je prosazovat mír, stabilitu a prosperitu ve světě. EU využívá široké spektrum nástrojů, jako je rozvojová pomoc, diplomacie, obchodní dohody, a krizové řízení, k dosažení svých cílů a ochraně svých zájmů a hodnot. V rámci SZBP se EU zaměřuje na prevenci konfliktů a podporu demokracie a lidských práv po celém světě. Aktivně reaguje na mezinárodní krize a humanitární katastrofy, poskytující humanitární pomoc a podporu obětem krizí. Tím přispívá k posílení globální stability a bezpečnosti. EU také úzce spolupracuje s mezinárodními organizacemi, jako jsou Organizace spojených národů (OSN), NATO a Světová obchodní organizace (WTO), aby posílila mezinárodní řád založený na pravidlech a podporovala multilateralismus (aliance více zemí sledujících stejný cíl). Společná akce a koordinované úsilí s partnery z celého světa umožňuje EU efektivněji prosazovat své zájmy a hodnoty ve světě a přispívá ke globální stabilitě a míru.¹¹

„Justiční a policejní spolupráce v trestních věcech (JPSTV) je jednou z unijních politik, která se historicky začala rozvíjet výhradně na bázi mezivládní spolupráce se revizemi primárního práva postupně komunitarizovala, přičemž komunitarizace vyvrcholila změnami zavedenými Lisabonskou smlouvou. Tento vývoj přitom byl poznamenán neustálými spory o míru uplatnění nadnárodní a mezivládní metody, které se nedávno intenzivně projevily např. při koncipování Úřadu evropského veřejného žalobce. Vzhledem k tomu, že mnohé aspekty JPSTV mají úzkou vazbu na samotné jádro státní suverenity a jsou proto z hlediska členských států mimořádně citlivé, je tato unijní politika charakteristická větší mírou mezivládních prvků, než je tomu u ostatních politik.“¹²

¹¹ Evropský parlament. Zahraniční politika: cíle, nástroje a dosažené výsledky. [online]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/158/zahranicni-politika-cile-nastroje-a-dosazene-vysledky>. [citováno 2.12.2023].

¹² SVOBODA, Pavel et al. Nadnárodní prvky v Evropské unii a jejím právu. Nakladatelství Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-551-7, strana 89.

4.5 Obchodní politika EU

EU je jedním z největších světových obchodních bloků a její obchodní politika má dalekosáhlý dopad na globální ekonomiku. EU uzavírá obchodní dohody s různými zeměmi a regiony, které usnadňují přístup na trh a podporují spravedlivý a volný obchod. Tyto dohody nejenže otevírají nové trhy pro evropské podniky, ale také prosazují normy a hodnoty EU, jako jsou pracovní práva, ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj. Obchodní politika EU je klíčovým nástrojem pro podporu ekonomického růstu a vytváření pracovních míst v EU.¹³

4.6 Rozvojová a humanitární pomoc

EU je jedním z největších poskytovatelů rozvojové a humanitární pomoci na světě. Cílem její rozvojové politiky je snížit chudobu, podporovat udržitelný rozvoj a podporovat demokracii a lidská práva ve světě. EU poskytuje finanční pomoc, technickou podporu a odborné znalosti rozvojovým zemím a reaguje na humanitární krize a přírodní katastrofy. Tato pomoc je nejen projevem globální solidarity, ale také prostředkem k podpoře globální stability a bezpečnosti. Politika sousedství EU je zaměřena na vytváření stabilních, bezpečných a prosperujících sousedních zemí. EU spolupracuje s partnerskými zeměmi v sousedních regionech, jako je východní Evropa, jižní Kavkaz a Středomoří, prostřednictvím dohod o přidružení, akčních plánů a finanční podpory. Tato politika zahrnuje podporu politických a ekonomických reforem, posílení spolupráce v oblasti bezpečnosti a boj proti terorismu, migrace a energetické bezpečnosti. EU se aktivně angažuje v řešení globálních výzev, jako je změna klimatu, mezinárodní migrace, terorismus a šíření zbraní hromadného ničení. EU se snaží prosazovat multilaterální přístup k těmto problémům a podporuje mezinárodní spolupráci a dialog. Změna klimatu je obzvláště důležitým tématem, kde

¹³ Rada Evropské unie. Obchodní politika. [online]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/trade-policy/>. [citováno 2.12.2023].

EU vede globální úsilí o snižování emisí skleníkových plynů a podporuje udržitelný rozvoj.¹⁴

5. Federalismus

Federalismus je politický a organizační systém, ve kterém je politická moc rozdělena mezi centrální (federální) vládu a jednotlivé regionální (často nazývané státy, provincie nebo oblasti) jednotky. Tyto regionální jednotky mají určitou míru autonomie a vlastních pravomocí, které jsou definovány v ústavě nebo zákonech federace. Federalismus v sobě zahrnuje jak filosofický, politický, teoretický, tak i praktický rozměr.

Filosofický pohled na federalismus se týká utopického konceptu a ideálu spojeného s důvěrou a věřením mezi různými politickými subjekty. Tento aspekt federalismu může být spojen s vírou v sílu spolupráce a decentralizace moci.

Politický pohled na federalismus představuje konkrétní formu politického uspořádání nebo dělení moci ve státě. Jedná se o systém, ve kterém je politická autorita rozdělena mezi centrální vládu a regionální orgány, aby se dosáhlo vyváženosti a spravedlnosti.

Teoretický pohled na federalismus se zabývá analýzou a studiem principů a mechanismů federalismu. Zahrnuje zkoumání jeho historických kořenů, filozofických podkladů a praktických aplikací v různých politických kontextech.

Praktický pohled na federalismus se týká skutečného provádění federálního systému ve vládní praxi. Zahrnuje fungování federálních institucí, vzájemné vztahy mezi federální a regionální úrovní vlády, a dopady federalismu na každodenní život občanů.

Samotný pojem "federalismus" pochází z latinských slov „foedus“, což znamená smlouva či úmluva, a „fidere“, což vyjadřuje věření či důvěru. Toto slovo poprvé použil

¹⁴ Tvoríme Evropu. Rozvojová politika Evropské unie. [online]. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/evropska-unie/politiky-eu/zahranici-a-bezpecnost/rozvojova-politika/>. [citováno 2.12.2023].

John Dickinson v člancích nazvaných "Letters from a Farmer in Pennsylvania to the Inhabitants of the British Colonies" v roce 1768, kdy hovořil o potřebě spojení mezi americkými koloniemi vůči britské vládě. Koncept federalismu byl později formálně rozvinut v diskusích o vytvoření Spojených států amerických.^{15;16}

5.1. Krátká historie federalismu

Federalismus má kořeny v dávných dobách a první formy tohoto politického systému lze nalézt ve starověkém Římě a Řecku. Řecké městské státy, jako Athény a Sparta, fungovala jako de facto federativní entita, kde města sdílela určité pravomoci a současně si zachovávala určitou míru autonomie. Dalším příkladem byla Achájská liga, založená ve 3. století př. n. l. v oblasti Acháje, která spojovala města k obraně a zachování míru. Římská republika, existující od 6. století př. n. l. do 1. století n. l., kombinovala centrální autoritu římského senátu s autonomií provincií a spojenců. Provincie měly svá vlastní zákonodárná a správní tělesa a míru samosprávy, ale byly podřízeny autoritě Říma. Dalším významným příkladem byla Svatá říše římská, existující od 9. století do 19. století, která měla složitou politickou strukturu s centrální autoritou císaře a autonomními knížectvími, biskupstvími a městy.^{17;18}

Moderní koncept federalismu se začal formovat v raném novověku, přičemž politické a filosofické diskuse během období osvícenství podnítily myšlenku rozdělení moci mezi centrální a regionální vlády. První moderní federací byly Spojené státy americké, které se spojily po vyhlášení nezávislosti v roce 1776. Ústava Spojených států z roku 1787 formálně zavedla federální systém, který kombinoval centrální vládu s významnou autonomií jednotlivých států. Od té doby se federalismus stal důležitým

¹⁵ Elazar, Daniel Judah. Exploring Federalism. [online]. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/file.PostFileLoader.html?id=56f7d44bdc332d074e454934&assetKey=S:344230330421249@1459082314282>. [citováno 22.12.2023].

¹⁶ John Dickinson Plantation. Letters From a Farmer in Pennsylvania. Dostupné z: <https://history.delaware.gov/john-dickinson-plantation/dickinsonletters/pennsylvania-farmer-letters/>. [citováno 11.11.2023].

¹⁷ Wikipedia. Federalism. [online]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Federalism>. [citováno 11.11.2023].

¹⁸ Dumbrovský, Tomáš. Federalismus jako klíčový prvek ve vývoji Evropské unie. [online]. Iuridica Pragensia, 2012, roč. 2, č. 2. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/672/lurid_2_2012_02_dumbrovsky.pdf. [citováno 11.11.2023].

politickým modelem po celém světě. Mnoho zemí, včetně Kanady, Austrálie, Švýcarska a Německa, vytvořilo federace podobné Spojeným státům. Tyto federace se liší v politických, historických a kulturních kontextech, ale všechny sdílejí základní principy decentralizace moci a rozdělení kompetencí mezi centrální a regionální vlády.²³

5.2 Federalismus jako teorie

Federalismus jako teorie zahrnuje několik hlavních proudů, z nichž dva z nejvýznamnějších jsou americký a evropský federalismus. Americký federalismus vychází ze zkušenosti Spojených států, které jsou jednou z prvních moderních federací. Americký federalismus zdůrazňuje významnou úlohu států v rámci federace a staví na myšlence "dualismu" - což je princip, který říká, že státy mají své vlastní suverénní pravomoci, zatímco federální vláda má své vlastní pravomoci stanovené Ústavou. Americký federalismus kladl důraz na zachování silné moci států jako protiváhu federální vládě a byl založen na přesvědčení, že decentralizace moci je nezbytná pro ochranu svobod občanů a pro zachování pluralitního politického systému. Evropský federalismus je charakterizován snahou vytvořit politickou unii na evropské úrovni, která by spojila suverénní státy do jednoho celku s větší mírou společné politiky a institucí. Evropský federalismus se rozvinul po druhé světové válce jako reakce na snahu o zachování míru a stability v Evropě. Tento proud zdůrazňuje potřebu posílení institucí Evropské unie a přenesení určitých pravomocí na evropskou úroveň, zejména v oblastech jako je obchod, ekonomika, a bezpečnost. Cílem evropského federalismu je vytvoření evropské politické identity a společného osudu, který by překročil hranice jednotlivých států a zajišťoval mír a prosperitu pro všechny občany EU. Oba tyto hlavní proudy federalismu se liší v důrazu, který kladou na roli států versus centrální vlády či evropské úrovně, a také v jejich cílech a prioritách. Americký federalismus je založen na principu silných států a slabé

federální vlády, zatímco evropský federalismus usiluje o posílení centrální autority na úkor suverenity jednotlivých států.^{19;20}

¹⁹ Dumbrovský, Tomáš. Federalismus jako klíčový prvek ve vývoji Evropské unie. [online]. Iuridica Pragensia, 2012, roč. 2, č. 2. Dostupné z:

https://karolinum.cz/data/clanek/672/lurid_2_2012_02_dumbrovsky.pdf. [citováno 11.11.2023].

²⁰ Study.com. The Evolution of American Federalism: 1937-Present. [online]. Dostupné z:

<https://study.com/academy/lesson/the-evolution-of-american-federalism-1937-present.html>. [citováno 11.11.2023].

6. Základní fungování federací

Federace je politické zřízení, jež je postaveno na rozdělení moci mezi federální (centrální) vládu a samostatné regionální, nebo územní vlády. Díky tomu má schopnost využívat jak jednotnosti federální vlády, tak ponechávat určité množství autonomie regionálním vládám. Zásadní jsou v takovémto uskupení především aspekty dále rozebírané v této kapitole. Rozdělení pravomocí a legislativní systém si detailněji rozebereme v následujících kapitolách.

6.1 Soudní systém

Soudní systém federací je složitá struktura soudů, která je zpravidla organizována na několika úrovních, aby zajišťovala spravedlnost a právní stabilitu. Tento systém obvykle zahrnuje soudní orgány na úrovni celé federace, jakož i soudy na úrovni jednotlivých členských států nebo regionů. Klíčovými prvky soudního systému jsou nezávislost soudů a existence dvojího soudního systému. Nezávislost soudního systému je základním principem, který zajišťuje, že soudy fungují nezávisle na politických orgánech a chrání práva jednotlivců a rovnost před zákonem. Dvojitý soudní systém se obvykle skládá z federálních soudů, které mají pravomoc nad záležitostmi týkajícími se federálních zákonů, a soudů na úrovni jednotlivých států nebo regionů, které rozhodují o záležitostech týkajících se místní legislativy a práva. Federální soudy často zahrnují ústavní soudy, soudy se specifickými pravomocemi a soudy pro občanské, trestní a správní případy. Soudy na úrovni jednotlivých států nebo regionů mohou být organizovány podle podobných kategorií a mají pravomoc nad případy týkajícími se místních zákonů a právních předpisů. Tento systém umožňuje distribuci soudní pravomoci a zároveň respektuje potřeby a specifika jednotlivých členských států či regionů. Nicméně vyžaduje koordinaci mezi různými úrovněmi soudnictví a udržení souladu s ústavou a zákony federace.^{21;22}

²¹ Encyclopædia Britannica. Kara Koyunlu. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Kara-Koyunlu>. [citováno 1.3.2024].

²² Encyclopædia Britannica. Federal system. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/political-system/Federal-systems>. [citováno 1.3.2024].

6.2 Fiskální federalismus

Federální systémy často provozují komplikované fiskální uspořádání, kde jak federální, tak státní/provinciální vlády mají schopnost vybírat daně a provádět výdaje. Fiskální federalismus umožňuje regionům nebo státům určitou míru autonomie při stanovování jejich daňové politiky a rozhodování o využití těchto finančních prostředků. To umožňuje, aby byly zohledněny specifické potřeby a preference každého regionu. Zároveň však centrální vláda často hraje roli v koordinaci a regulaci celkové fiskální politiky federace a zajišťuje dodržování určitých standardů a pravidel. Důležitou součástí fiskálního federalismu jsou mechanismy přerozdělování financí, které mají za cíl vyrovnávat rozdíly v ekonomickém výkonu a rozvoji mezi regiony. To může zahrnovat přerozdělování prostředků formou transferů mezi bohatšími a chudšími regiony, investice do infrastruktury či programů sociálního zabezpečení. Fiskální federalismus tedy umožňuje kombinovat výhody decentralizovaného rozhodování s potřebou koordinace a solidarity mezi různými regionálními jednotkami federace. Nicméně vyžaduje pečlivé plánování a správu, aby bylo dosaženo spravedlivého a účinného využití veřejných financí v celé federaci.^{35;36}

6.3 Reprezentativní instituce

Reprezentativní instituce federací jsou orgány, které zastupují obyvatele federace a mají za úkol vykonávat zákonodárnou, výkonnou a často i soudní moc na úrovni federace. Tyto instituce jsou klíčové pro fungování federálního systému a zajišťují demokratický proces rozhodování a správu federace. Mezi hlavní reprezentativní instituce federací patří legislativa a výkonná moc. V legislativě se obvykle nachází dvoukomorový parlament, který přijímá federální zákony a zastupuje občany federace. Parlament se skládá ze dvou komor: horní komory (senátu) a dolní komory (poslanecké sněmovny nebo národního shromáždění). Zástupci obou komor jsou voleni občany federace a mají za úkol přijímat zákony a zastupovat zájmy jednotlivých regionů. Výkonná moc je obvykle svěřena prezidentovi a vládě federace. Prezident, volený občany federace, je hlavou státu a často má pravomoc jmenovat vládu nebo vést zahraniční politiku federace. Vláda je odpovědná za provádění federálních zákonů a správu federálního aparátu. Spolu s prezidentem má na starosti také

navrhování legislativy a přípravu rozpočtu. Tyto reprezentativní instituce hrají klíčovou roli v udržování stability, demokracie a právního řádu ve federaci.^{23;24}

6.4 Autonomie, spolupráce a flexibilita

Federace poskytují určitou míru autonomie státům nebo provinciím, ale zároveň vyžadují spolupráci mezi různými úrovněmi vlády. Tato spolupráce je nezbytná pro řešení problémů, které přesahují hranice jednotlivých států, jako jsou environmentální otázky, národní katastrofy nebo ekonomické krize. Federace mají schopnost adaptovat se na různé sociální, ekonomické a politické změny. Různé úrovně vlády mohou reagovat na specifické potřeby a problémy svých oblastí, zatímco federální vláda může řešit širší národní a mezinárodní záležitosti.^{37;38}

²³ Encyclopædia Britannica. Kara Koyunlu. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Kara-Koyunlu>. [citováno 1.3.2024].

²⁴ Encyclopædia Britannica. Federal system. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/political-system/Federal-systems>. [citováno 1.3.2024].

7. Rozdělení pravomocí ve federacích

Rozdělení pravomocí je základní princip, který určuje, které kompetence mají centrální vláda a jednotlivé regionální nebo subnárodní vlády. Toto rozdělení moci je klíčové pro fungování federálního systému a zajišťuje rovnováhu mezi centrální autoritou a autonomií regionů. Ve federacích, jako jsou Spojené státy americké, Německo, Kanada nebo Austrálie, je rozdělení pravomocí definováno ústavou. Centrální vláda má pravomoci v oblastech, jako je zahraniční politika, obrana, měna a mezinárodní obchod. Regionální vlády, jako jsou státy, provincie nebo spolkové země, mají pravomoci v oblastech, jako jsou vzdělávání, zdravotnictví, doprava a spravedlnost. Rozsah pravomocí jednotlivých úrovní vlády se může lišit v závislosti na konkrétním federálním systému. Některé federace mají silně decentralizovaný systém s vysokou mírou autonomie pro regionální vlády, zatímco jiné mají centralizovanější systém s menší mírou regionální autonomie. Důležitým aspektem rozdělení pravomocí ve federacích je také mechanismus pro řešení sporů mezi centrální a regionální vládou, který zajišťuje stabilitu a harmonii v rámci federálního systému. To může zahrnovat federální soudnictví, federální parlament nebo jiné mechanismy pro vyrovnávání zájmů a konfliktů mezi jednotlivými úrovněmi vlády. Celkově je rozdělení pravomocí klíčovým prvkem pro fungování federálního systému a zajišťuje efektivní správu země s respektováním rozmanitosti regionálních potřeb a preferencí.²⁵

7.1 Konkurenční kompetence

Konkurenční kompetence je koncept v rámci federálních systémů, který odkazuje na pravomoci, které mají jak centrální, tak regionální vlády, a které mohou být vykonávány nezávisle na sobě, aniž by docházelo k překrývání nebo konfliktu. Tento model umožňuje oběma úrovním vlády řídit určité oblasti politiky a podniknout kroky v souladu se svými vlastními prioritami a potřebami, aniž by byly nuceny zasahovat do pravomocí druhé úrovně. Konkurenční kompetence často zahrnuje oblasti politiky

²⁵ Jus Politicum. Executive Power in Federations. Dostupné z: <https://juspolicum.com/article/Executive-Power-in-Federations-1126.html>. [citováno 1.2.2024].

jako je zdravotnictví, vzdělávání, sociální politika, kultura a životní prostředí. Ve federálních systémech s konkurenčními pravomocemi mají regionální vlády možnost přijímat vlastní zákony a politiky v těchto oblastech, pokud nejsou v rozporu s právem federace. Tento model umožňuje regionálním vládám přizpůsobit politiky a programy místním potřebám a preferencím, což může vést k větší účinnosti a účelnosti ve veřejném správě. Zároveň však vyžaduje koordinaci a spolupráci mezi centrální a regionální vládou, aby se zabránilo konfliktům a zajistilo dodržování základních principů federálního systému, jako jsou rovnost a zákaz diskriminace. V praxi může konkurenční kompetence vyžadovat mechanismy pro vyrovnávání zájmů a řešení sporů mezi centrální a regionální vládou, jako jsou mezivládní dohody, soudní řízení nebo federální instituce pro vyrovnávání konfliktů. Tento model umožňuje federálním systémům flexibilitu a adaptabilitu, aby lépe reagovaly na změněné podmínky a potřeby občanů v různých částech země.²⁸

7.2 Výlučné kompetence

Výlučné kompetence ve federacích jsou pravomoci, které jsou přiděleny pouze centrální vládě a nelze je vykonávat regionálními nebo subnárodními vládami. Tyto pravomoci jsou obvykle definovány v ústavě federace a zahrnují klíčové oblasti politiky, které jsou zásadní pro zachování jednoty a integrity státu. Mezi typické výlučné kompetence centrální vlády patří zahraniční politika, obrana, měna, mezinárodní obchod, imigrace a naturalizace a válečná a mimořádná opatření. Zahraniční politika zahrnuje diplomatické vztahy se zahraničními zeměmi, uzavírání mezinárodních dohod a účast ve světových organizacích. Obranná politika, armáda a národní bezpečnost jsou obvykle výlučnou pravomocí centrální vlády, která zajišťuje ochranu státu a jeho občanů. Centrální vláda také má pravomoc řídit měnovou politiku, emitovat měnu a udržovat stabilitu měnového systému. Kontrola nad obchodními vztahy se zahraničními zeměmi, včetně tarifů, dovozních a vývozních omezení a obchodních dohod, patří do pravomocí centrální vlády. Dále má centrální vláda pravomoc stanovovat politiku v oblasti imigrace, řídit proces naturalizace a upravovat pohyb osob přes hranice. Výjimečná opatření v době války a mimořádné události jsou také výlučnou pravomocí centrální vlády, která může

přijímat nezbytná opatření k zachování bezpečnosti a stability státu. Tato rozdělení pravomocí jsou klíčovým prvkem federálních systémů, které umožňují rovnováhu mezi centralizací a decentralizací moci a zajistí účinné fungování federace.^{26;27}

7.3 Kompetence výslovně nevypočtené

Kompetence výslovně nevypočtené, často nazývané residuální pravomoci, jsou ty, které nejsou explicitně uvedeny v ústavě jako pravomoci centrální vlády nebo regionálních vlád ve federaci. Tyto pravomoci zůstávají v kompetenci federální vlády, pokud nejsou výslovně přiděleny regionálním nebo subnárodním vládám. Jde o oblasti, které nebyly považovány za klíčové pro federální vládu nebo regionální vlády při psaní ústavy, a mohou zahrnovat širokou škálu odvětví politiky, které se mohou v průběhu času měnit nebo vyvíjet. Tyto pravomoci mohou zahrnovat například regulaci nových technologií, ochranu životního prostředí, řízení komunikací, kontrolu nad internetem a další oblasti, které nebyly v době vytváření ústavy relevantní. Kompetence výslovně nevypočtené jsou důležitým aspektem federálních systémů, protože umožňují flexibilitu a adaptaci na změněné podmínky a potřeby společnosti. Tyto pravomoci mohou být vykonávány federální vládou v souladu s vývojem společnosti a technologie a mohou být upraveny prostřednictvím legislativního procesu nebo soudní praxe. Tím se zajistí, že federální systém zůstává životaschopný a schopný reagovat na nové výzvy a příležitosti.^{28;29}

7.4 Paralelní kompetence

Paralelní kompetence se vyskytují, když má více než jedna úroveň vlády v rámci federace pravomoci v téže oblasti politiky. Tento jev je charakteristický pro federální systémy a může být důsledkem ústavního rozdělení pravomocí nebo dohod mezi centrální a regionální vládou. V praxi to znamená, že jak centrální, tak regionální vlády

²⁶ Jus Politicum. Executive Power in Federations. Dostupné z:

<https://juspolicum.com/article/Executive-Power-in-Federations-1126.html>. [citováno 1.2.2024].

²⁷ Karolinum. Iuridica Pragensia, [online] (2012), roč. 21, č. 1. Dostupné z:

https://karolinum.cz/data/clanek/671/lurid_2_2012_01_tichy.pdf. [citováno 10.2.2024].

²⁸ Jus Politicum. Executive Power in Federations. Dostupné z:

<https://juspolicum.com/article/Executive-Power-in-Federations-1126.html>. [citováno 1.2.2024].

²⁹ Karolinum. Iuridica Pragensia, [online] (2012), roč. 21, č. 1. Dostupné z:

https://karolinum.cz/data/clanek/671/lurid_2_2012_01_tichy.pdf. [citováno 10.2.2024].

mají právo přijímat zákony a politiky v dané oblasti politiky. To může vést k různorodosti přístupů a regulací v jedné oblasti politiky v různých částech federace. Například ve Spojených státech amerických mají federální i jednotlivé státní vlády pravomoci v oblastech jako je zdravotnictví, vzdělávání či ochrana životního prostředí. Paralelní kompetence mohou vzniknout v důsledku nejasného vymezení pravomocí v ústavě federace, nejednoznačných formulací v ústavním dokumentu nebo rozhodnutí ústavních soudů. Tyto pravomoci mohou být problematické vzhledem k možnosti konfliktů mezi různými úrovněmi vlády a potenciálnímu narušení jednoty federace. Nicméně, pokud jsou správně koordinovány a řízeny, mohou přispět k flexibilitě a efektivitě federálního systému.^{31;32}

8. Legislativní systém a forma vlády federací

Legislativní systém a forma vlády, představují základní pilíře politické struktury těchto složitých státních útvarů. Zatímco legislativní systém se zaměřuje na proces tvorby zákonů a fungování parlamentních institucí, forma vlády odráží způsob, jakým je politická moc rozdělena a vykonávána v rámci federace. Tato kapitola se zaměřuje na analýzu těchto klíčových prvků federativního uspořádání, přičemž se snaží porozumět jejich vztahům, dynamice a dopadů na politický systém jako celek.

8.1 Prezidentská a parlamentní forma vlády

Ve federacích mohou fungovat jak prezidentská, tak parlamentní forma vlády, přičemž každá má své vlastní charakteristiky a způsob fungování. V prezidentské formě vlády má prezident klíčovou roli a je zpravidla volen přímo občany federace. Má nezávislou výkonnou moc a je hlavou státu. Prezident má pravomoc jmenovat členy vlády, včetně premiéra nebo viceprezidenta, a často má široké pravomoci ve výkonné sféře. Může vetovat legislativní návrhy schválené parlamentem a může mít také vliv na soudní systém a armádu. Příkladem federací s prezidentskou formou vlády mohou být Spojené státy americké. Naopak v parlamentní formě vlády má vláda federace odpovědnost před parlamentem. Vláda vzniká z většiny ve federálním parlamentu a její existence závisí na důvěře parlamentu. Premiér nebo kancléř je obvykle vybrán z řad členů parlamentu a vede vládu. Parlament má pravomoc schvalovat zákony a dohlížet na činnost vlády. Příkladem federací s parlamentní formou vlády mohou být Austrálie nebo Kanada.³⁰

8.2 Význam principu bikameralismu

Princip bikameralismu, tedy existence dvou komor v legislativním systému, má zvláštní význam v kontextu federací. Ve federálních systémech tento princip hraje klíčovou roli při zajištění rovnováhy mezi centrální a regionální vládou. Jedním z hlavních významů bikameralismu je rozdělení moci mezi dvě komory, což snižuje

³⁰ International IDEA. (2015). Divisions of Powers in Federations. International IDEA. Dostupné z: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/divisions-of-powers-in-federations.pdf>. [Citováno 20.2.2024].

riziko nadměrné centralizace moci. Federace se skládá z centrální vlády a regionálních vlád, a existuje potřeba zajistit, aby žádná z těchto úrovní nezískala přílišnou kontrolu. Dvě komory parlamentu mohou představovat obě tyto úrovně vlády a zajistit, že jejich zájmy jsou zohledněny při tvorbě zákonů. Bikameralismus také poskytuje prostředky k vyvážení zájmů a reprezentace různých regionálních perspektiv. Zatímco jedna komora může být zaměřena na zastoupení regionálních zájmů (například senát nebo horní komora), druhá může sloužit k zastupování obyvatelstva jako celku (například dolní komora nebo parlamentní shromáždění). Tím se zajišťuje, že legislativní proces odráží různorodost a komplexnost federální struktury. Kromě toho má bikameralismus ve federálních systémech také roli ve zvyšování transparentnosti, kontroly a kvality rozhodování. Obě komory mohou navzájem kontrolovat své činnosti a spolupracovat na přijímání zákonů, což posiluje legitimitu a důvěryhodnost rozhodnutí. Celkově lze tedy říci, že bikameralismus ve federacích přispívá k vyváženému a efektivnímu fungování legislativního systému, který respektuje rovnost a rozmanitost federální struktury.^{31;32}

³¹ International IDEA. (2015). Divisions of Powers in Federations. International IDEA. Dostupné z: <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/divisions-of-powers-in-federations.pdf>. [Citováno 20.2.2024].

³² Senát Parlamentu České republiky. (s.d.). Dějiny ústavního zřízení [online]. Dostupné z: https://www.senat.cz/informace/z_historie/studie/sbornik/c1.php?ke_dni=20.1.2024&O=14. [Citováno 20.2.2024].

9. Výhody a nevýhody přeměny na federaci

Stávající Evropská unie (EU) je společenství nezávislých států, které spolupracují v různých oblastech, jako je obchod, bezpečnost, ochrana životního prostředí a další. Transformace EU na federaci by znamenala vytvoření silnějšího centralizovaného státního uspořádání, které by mělo pravomoc nad většinou politických, hospodářských a právních aspektů života členských států. V této kapitole jsou uvedeny některé z výhod a nevýhod případné přeměny EU na federaci.

9.1 Výhody

Politická a hospodářská stabilita: Jako federace by EU měla silnější mechanismy pro řešení konfliktů mezi členskými státy a stabilizaci hospodářských podmínek v rámci celého regionu.

Efektivnější rozhodování: Federace by mohla zjednodušit proces rozhodování, což by mohlo zlepšit schopnost unie rychle reagovat na měnící se globální situace a výzvy.

Jednotná zahraniční politika: Jako federace by EU mohla lépe hájit své zájmy ve světě a jednotněji jednat v otázkách zahraniční politiky a obrany.

Posílení konkurenceschopnosti: Centrální řízení určitých aspektů hospodářství by mohlo přinést větší konkurenceschopnost na světových trzích.

Společná měna: Federace by mohla snadněji spravovat jednotnou měnu (euro) a posílit stabilitu a důvěru v ekonomiku eurozóny.

9.2 Nevýhody

Ztráta suverenity: Členské státy by ztratily část své suverenity a rozhodovací pravomoci ve prospěch centrální vlády EU.

Otázky identity: Federace by mohla vyvolat obavy ohledně zachování národní identity a kultury v členských státech.

Demokratická legitimita: Zvýšení pravomocí centrální vlády EU by mohlo vést ke zvýšenému pocitu vzdálenosti mezi občany a evropskými institucemi a otázkami demokratické legitimacy.

Riziko konfliktů: Centrální řízení může vést k nespokojenosti některých regionů, což může zvyšovat riziko vnitrostátních konfliktů.

Rozdílné zájmy členských států: Různé zájmy a politické tradice členských států mohou komplikovat procesy rozhodování a zavedení jednotné politiky v rámci federace.

Celkově by se transformace EU na federaci přinesla určité výhody, ale také by vyžadovala značné ústupky a změny v politických, hospodářských a sociálních strukturách členských států. Je důležité zvážit tyto faktory a zároveň se snažit najít rovnováhu mezi centralizací a zachováním národních identit a suverenity.

10. Evropský federalismus

Evropský federalismus představuje politický a teoretický koncept, který se zabývá vytvořením federálního politického uspořádání v Evropě. Tento směr vychází z myšlenky o posílení politické a institucionální integrace na evropské úrovni za účelem dosažení míru, prosperity a stability v regionu. Historie evropského federalismu sahá až do první poloviny 20. století a byla ovlivněna řadou politických událostí a myšlenek.

Jedním z klíčových průkopníků evropského federalismu byl Richard Coudenhove-Kalergi, rakouský politik a zakladatel Panevropské unie, která byla založena v roce 1923. Jeho myšlenka spočívala v posílení evropské spolupráce a vytvoření federace evropských států jako prostředku k prevenci dalších válečných konfliktů. Druhá světová válka však položila základy pro vážné uvažování o federalistickém směru pro budoucnost Evropy. Po válce se evropské politické elity začaly zabývat myšlenkou, jak zabránit opakování katastrofálních konfliktů, které kontinent pustošily. V roce 1946 Winston Churchill vytvořil koncept "Spojených států evropských" jako prostředek k dosažení míru a stability v Evropě. Jeden z klíčových dokumentů v historii evropského federalismu je tzv. Schumanova deklarace, představená francouzským ministrem zahraničních věcí Robertem Schumanem v roce 1950. Tato deklarace položila základy pro vznik Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), prvního evropského společenství, které mělo za cíl integrovat produkci uhlí a oceli mezi šesti zeměmi, včetně Francie a Německa, a tím přispět k hospodářskému a politickému sjednocení Evropy. Následovalo vytvoření dalších evropských společenství, jako je Evropské hospodářské společenství (EHS), založené v roce 1957 Římskou smlouvou, a Euratom. Tyto organizace položily základy pro evropský hospodářský a politický projekt, který vyvrcholil vytvořením Evropské unie v roce 1993 Maastrichtskou smlouvou. Evropský federalismus se od té doby stal klíčovým principem evropské integrace a jeho zásady ovlivňují politiku, instituce a právní systémy EU. I když existují různé interpretace toho, co by měl evropský federalismus znamenat, jeho cíle zahrnují posílení politické integrace, přenos pravomocí na evropskou úroveň a

vytvoření federálního politického uspořádání, které by umožnilo efektivní řešení společných evropských problémů.^{33;34}

10.1 Jean Monnet a Altiero Spinelli

Tito jsou dvěma významnými evropskými politiky, kteří sehráli klíčovou roli v rozvoji evropského federalismu a přispěli k formování teorie federalismu v evropském kontextu.

Jean Monnet byl francouzský diplomat a jeden z hlavních architektů evropské integrace. Jeho přístup k federalismu se zakládal na pragmatismu a postupném přístupu k evropské integraci. Monnet viděl federalismus jako prostředek k dosažení míru a stability v Evropě po druhé světové válce. Jeho myšlenka spočívala v postupném sloučení pravomocí a suverenity členských států v rámci společné evropské institucionální struktury. Jeho koncept "funkčního federalismu" klade důraz na postupný a praktický přístup k integraci, kde by společné politiky a instituce vznikaly na základě konkrétních potřeb a společných zájmů členských států.

Altiero Spinelli byl italský politik a jeden z hlavních architektů evropského federalismu. Jeho přístup k federalismu byl více ideologický a revoluční než Monnetův pragmatický přístup. Spinelli věřil, že evropská integrace by měla být založena na silné federální vládě, která by měla široké pravomoci a odpovědnosti v oblastech jako je ekonomika, bezpečnost a sociální politika. Jeho myšlenka spočívala v radikální reformě evropských institucí a vytvoření federální Evropské unie, která by překonala suverenitu jednotlivých států a vytvořila jednotný politický subjekt.³⁵

Monnetův přístup k federalismu byl spíše pragmatický a pragmaticky orientovaný na konkrétní politické kroky a postupný proces integrace, zatímco Spinelliho přístup byl

³³ "Richard Coudenhove-Kalergi a jeho vize evropského sjednocení." Czech Centres Tokyo. Dostupné z: <https://tokyo.czechcentres.cz/program/richard-coudenhove-kalergi-a-jeho-vize-evropskeho-sjednoceni> [citováno 27.2.2024].

³⁴ Tvoříme Evropu. Historie EU v letech. [online]. Dostupné z: <https://tvorimeevropu.cz/evropska-unie/historie-eu/historie-eu-v-letech/>. [citováno 28.11.2023]. 1945-1949

³⁵ "EU Pioneers: Altiero Spinelli." Evropská unie. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/system/files/2021-07/eu-pioneers-altiero-spinelli_cs.pdf [citováno 27.2.2024].

více ideologický a revoluční, usilující o radikální reformu evropských institucí a vytvoření silné federální Evropské unie. Oba tyto politici však sehráli klíčovou roli v rozvoji evropského federalismu a jejich myšlenky ovlivnily směřování evropské integrace.³⁶

10.2 Současný pohled na EU – Michael Burgess a Ingeborg Tömmel

Michael Burgess a Ingeborg Tömmel, i když se oba zabývají studiem evropské politiky, mají rozdílné pohledy na problémy spojené s Evropskou unií (EU) a otázkou federalizace Evropy.

Michael Burgess, britský politolog, často zdůrazňuje potřebu demokratické legitimacy a transparentnosti v rozhodovacích procesech EU. Jeho pohled je často kritický k existujícím institucionálním strukturám a procesům EU. Burgess se staví k federalizaci Evropy s opatrností a zřetelněji podporuje subsidiaritu a respekt k národním suverenitám. Má obavy z přílišného centralismu a nedostatku demokratické kontroly v rámci federálního modelu.³⁷

Naopak Ingeborg Tömmel, německá politoložka, se soustředí na politické procesy a otázky evropské správy. Její pohled na EU je často pragmatičtější a zdůrazňuje potřebu efektivity a účinnosti v rozhodování. Tömmel je vůči federalizaci Evropy obecnější a méně rezervovaná, s větší důvěrou v potenciál federálního uspořádání k řešení složitých výzev, kterým EU čelí.³⁸

Tyto rozdílné pohledy ukazují na široké spektrum názorů v rámci debat o budoucnosti Evropské unie. Burgessův skeptický postoj k federalizaci reflektuje obavy z nadměrné centralizace a nedostatku demokratické legitimacy, zatímco Tömmelina větší otevřenost federálnímu uspořádání ukazuje na víru v jeho schopnost přinést efektivní

³⁶ European Union. "Jean Monnet." History of the EU. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/eu-pioneers/jean-monnet_cs [citováno 7.2.2024].

³⁷ "L'Europe en formation - N° 2/2017." Cairn.info. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-l-europe-en-formation-2017-2-page-189.htm> [citováno 27.2.2024].

³⁸ Tömmel, Ingeborg. 2008. Das politische System der EU, 3. vydání. Monachium: Oldenbourg. ISBN 978-3-486-58547-6

řešení pro budoucnost Evropy. Tyto rozdíly přispívají k bohatší diskusi o politické a institucionální podobě EU a možných cestách vpřed.

10.3 Jak pokračovat na cestě k federalizaci EU?

Pokud má být federalizace Evropské unie vnímána jako postupné přidávání federálních kvalit do současného rámce EU, je důležité si uvědomit několik klíčových charakteristik současného nastavení EU. Jednou z těchto charakteristik je mezinárodní povaha zakládacích smluv, která je obvykle vyjádřena formulí "státy jsou pány smluv". Toto vyjadřuje skutečnost, že EU je vytvářena a řízena smlouvami mezi suverénními státy, což ovlivňuje způsob, jakým jsou rozhodování a změny přijímány. Druhou klíčovou charakteristikou je problém deficitu demokracie, který je spojen s nedostatečnou transparentností a účastí občanů na rozhodovacím procesu. Tento deficit demokracie je často kritizován jako nedostatek legitimity a demokratické odpovědnosti v rámci EU.

Překonání těchto charakterových rysů je nezbytné pro další rozvinutí federalizace Evropské unie. To může zahrnovat posilování demokratických prvků a zapojení občanů do rozhodovacího procesu, stejně jako přezkoumání mezinárodní povahy zakládacích smluv a případně transformaci EU do více federální struktury, která by měla svou vlastní ústavu a větší samostatnost ve vztahu k členským státům.

10.4 Nedostatek demokracie

Demokratický deficit v Evropské unii je závažným problémem, který vyžaduje pozornost a řešení. Tento nedostatek demokracie se projevuje zejména v nedostatečné legitimitě evropských institucí a rozhodovacích procesů, které často nejsou dostatečně transparentní a přístupné občanům.

Stanovisko Spolkového ústavního soudu Německa naznačuje, že nárůst integrace Evropské unie by byl protiústavní, pokud by nebyl doprovázen odpovídajícím nárůstem demokratické legitimacy v nadnárodních strukturách. To znamená, že legitimity unijních institucí prostřednictvím národních vlád, parlamentů a voleného Evropského parlamentu může být dostačující pro delegování pravomocí na úrovni

EU, pokud se jedná pouze o uskupení suverénních států. Nicméně tato legitimita není vždy vnímána jako dostatečná, zejména vzhledem k tomu, že Evropský parlament má omezené pravomoci ve srovnání s národními parlamenty a rozhodovací procesy v Evropské unii mohou být vnímány jako nedostatečně transparentní a přístupné občanům. To zpochybňuje demokratickou povahu evropských institucí a procesů a vyvolává potřebu zvýšení účasti a zapojení občanů v evropském politickém procesu. Odstranění demokratického deficitu v Evropské unii je klíčové pro jakýkoli posun směrem k federaci. Michal Tomášek zdůrazňuje, že řešením demokratického deficitu v EU by byla transformace EU na federaci.³⁹ To by však vyžadovalo významné institucionální změny, které by zajistily demokratický charakter rozhodování na federální úrovni. V minulosti bylo jedním z možných způsobů snížení tohoto deficitu využívání referend nebo plebiscitů. Tento přístup vycházel z předpokladu, že rozhodnutí přijatá v referendu jako výraz vůle svrchovaného lidu mají nejvyšší možnou demokratickou legitimitu. Nicméně neochota některých zemí pořádat referenda, zejména z obavy před negativním výsledkem, ukazuje na faktické selhání tohoto nástroje. Při posuzování budoucího směřování EU je důležité zvážit důsledky takových "vzpour voličů" a zaměřit se na analýzu kořenů těchto výsledků, aby bylo možné obnovit důvěru veřejnosti v evropské instituce a procesy.

Andrew Moravcsik upozorňuje, že otázky, o kterých se hlasuje v referendech, často nejsou pro voliče zřejmé nebo zajímavé. Voliče více zajímají oblasti, které nejsou přímo ovlivněny Evropskou unií než ty, které jsou v jejich pravomocích zahrnuty. Výsledek referenda by tak neměl být chápán jako zásadní odmítnutí projektu EU, ale spíše jako důležitá zpětná vazba. Nicméně možnost občanů vyjádřit svou vůli by měla být ústředním prvkem demokratického systému. Propojení volebního práva občanů s politickými změnami na úrovni vlády by mělo být pevnou součástí koncepce demokratických institucí v EU.

³⁹ Tomášek, Petr. "Rozhodování a politika Evropské unie po Smlouvě z Lisabonu: Demokratický deficit a politická legitimita.". Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2016/1/4.Tom%C3%A1%C5%A1ek_1_2016.pdf [Citováno 27.2.2024].

Proto je klíčové, aby organizační struktura federální Evropské unie brala v úvahu vztah mezi výkonem volebního práva občanů a odpovídajícími změnami na úrovni vlády. Potřeba propojit volební právo občanů s politickými změnami na úrovni vlády by měla být pevnou součástí konceptu demokratických institucí ve federální Evropské unii.⁴⁰

10.5 Nedostatek federalismu

Překonání primární povahy práva Evropské unie, která je stále zakotvena ve smlouvách uzavřených mezi suverénními státy podle pravidel mezinárodního práva, je klíčovým krokem k federalizaci Evropské unie. Tato primární povaha práva Evropské unie brání vytvoření federální ústavy, která by nahradila současný rámec založený na mezinárodních smlouvách. Dalším problémem je požadavek na jednomyslnost při rozhodování o změnách těchto smluv, což komplikuje rozhodovací proces v Evropské unii. Jednomyslnost často vede k bloádě změn a brání pružnosti a účinnosti evropského rozhodování. Třetím aspektem je nadměrné využívání práva veta, které dává jednotlivým členským státům možnost blokovat rozhodnutí v Evropské unii, což ztěžuje proces rozhodování a často vede k politickým patovým situacím.

Tyto tři problémy, Alexander Trechsel označuje jako deficit federalismu, jsou těsně propojeny a brání efektivnímu posunu směrem k federalizaci Evropské unie. Jejich překonání bude klíčové pro možné budoucí reformy a posílení evropské integrace.

Rozdíl v kořenech vzniku federálních struktur mezi Spojenými státy americkými a Evropskou unií má zásadní dopady na proces federalizace. Evropská integrace započala po ukončení ničivého konfliktu mezi evropskými státy. Naproti tomu Spojené státy americké vznikly jako federální stát v reakci na vnější hrozbu představovanou válkou za nezávislost. Tento historický rozdíl má vliv na vzájemnou důvěru mezi členskými státy, což je klíčový faktor pro přijetí federální integrace. Zatímco ve Spojených státech je federální integrace vnímána jako prostředek zajištění

⁴⁰ "Demokratický deficit." Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:democratic_deficit [Citováno 27.2.2024].

bezpečnosti a ochrany před vnějšími hrozbami, v Evropě absence takto jasného vnějšího nepřítele komplikuje přijetí federální integrace a proces budování důvěry. Zrušení jednomyslné ratifikace ústavních změn, která je nezbytná pro účinnou federalizaci, je obtížné, protože některé členské státy mají problém s přenosem své suverenity na nadnárodní úroveň. To znamená, že veškeré změny v této oblasti musí být přijímány v souladu s demokratickými principy a vyloučení jednomyslnosti je obtížné.⁴¹

10.6 Koncept posílené spolupráce

Evropské unii v minulosti bránil v další integraci problém jednomyslného rozhodování. Právě z toho důvodu vznikl koncept posílené spolupráce, který umožňuje skupině členských států pokračovat v integraci bez nutnosti souhlasu všech členských zemí. Tento koncept je často označován jako vícerychlostní Evropa. Ta umožňuje členským státům, které jsou ochotny a schopny posouvat integraci rychleji vpřed tak učinit, aniž by musely čekat na souhlas všech ostatních členů EU. Tato flexibilita umožňuje překonat blokujiící situace a respektovat různé zájmy a úrovně ochoty ke spolupráci mezi členskými státy.⁴²

Nicméně, vnímání vícerychlostní Evropy se liší v závislosti na politických preferencích jednotlivých členských států. Zatímco některé země vidí tento koncept jako užitečný nástroj k posílení integrace, jiné se obávají, že by mohl vést k uskupení periferních členských států který by měl za následek oslabení síly vlivu veřejnosti při podílení se na rozhodovacích procesech Evropské unii. Existují různé odůvodnění toho, proč se určité členské státy méně angažují v oblasti posílené spolupráce. Těmito důvody mohou být například nekompatibilita vnitrostátního práva, nedostatek politické vůle, nedostatek institucionální kapacity, nebo nesouhlas s cíli posílené spolupráce.

⁴¹ Trechsel, Alexander H. "How to federalize the European Union... and why bother." Dostupné z: https://www.academia.edu/610421/How_to_federalize_the_European_Union_and_why_bother [Citováno 27.2.2024].

⁴² "Enhanced cooperation." Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/enhanced-cooperation.html> [Citováno 27.2.2024].

Zavedení dvou režimů členství v Evropské unii by mohlo být jedním z možných způsobů, jak řešit otázku federalizace a zachování integračního procesu. Tento přístup by umožnil členským státům, které se nechtějí nebo nemohou účastnit federalizace zůstat součástí EU v její dosavadní podobě, zatímco státy podílející se na federalizaci by mohly posilovat integraci a přijímat federální prvky.

První režim členství by se opíral o existující právní rámec EU a stávající integrační proces. Státy, které by se rozhodly zůstat mimo federalizaci, by nadále fungovaly podle současného primárního práva EU. Tento režim by umožnil těmto státům zachovat svou suverenitu a autonomii v rozhodování o otázkách, které by se týkaly jejich vlastních vnitřních záležitostí.

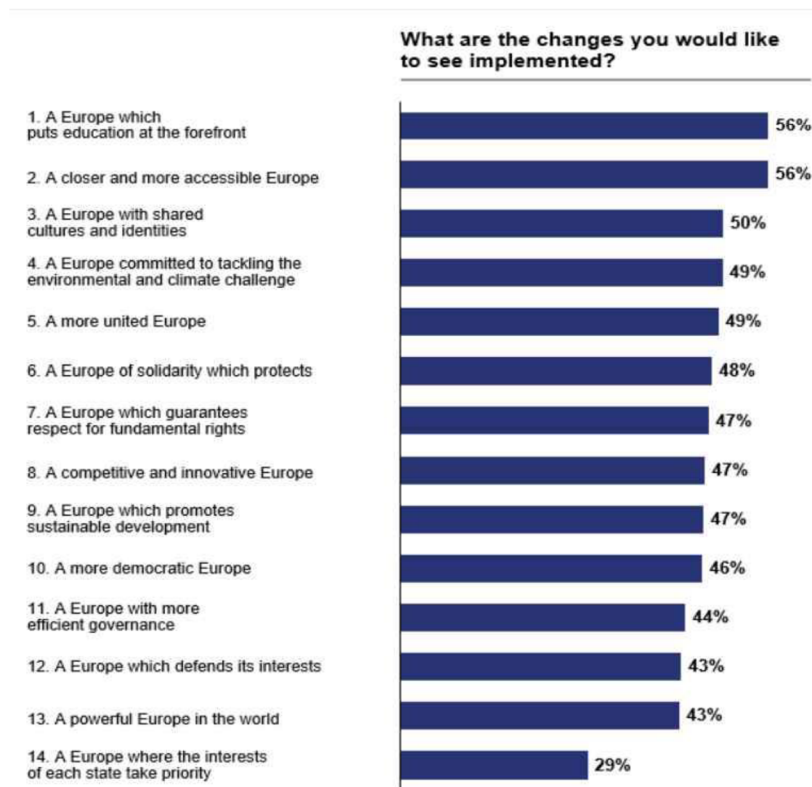
Druhý režim členství by se týkal států, které by se rozhodly účastnit se federalizace a přijmout federální prvky. Tyto státy by se podílely na přijetí ústavních změn či nového ústavního dokumentu, který by zaváděl federální prvky do struktury EU. Tento režim by umožnil těmto státům posílit integraci a spolupráci na úrovni EU.

Tímto způsobem by se umožnilo zachování integračního procesu EU a respektování různých preferencí a úrovní ochoty ke spolupráci mezi členskými státy. Nicméně by bylo důležité zajistit, aby oba režimy byly kompatibilní, a aby nedocházelo k vytváření oddělených skupin členských států s různými právními a politickými podmínkami v rámci EU.

11. Konference o budoucnosti Evropy

Konference o budoucnosti Evropy byla iniciativa Evropské unie zahájená v dubnu 2021 a skončila v květnu 2022. Jejím cílem bylo zapojit občany, společnosti, organizace a další zúčastněné subjekty do diskuse o tom, jak by se měla Evropská unie vyvíjet a co by měla být její budoucí prioritou. Cílem bylo vytvořit platformu, na které by bylo možné otevřeně diskutovat o klíčových otázkách, kterým čelí Evropa, a přispět k posílení demokracie a transparentnosti v procesu rozhodování. Konference se skládala z řady fyzických i virtuálních setkání, pracovních skupin a veřejných konzultací, které se konaly na různých úrovních: regionální, národní a evropské. Účastníci měli možnost sdílet své názory, priority a doporučení ohledně budoucnosti Evropy v různých oblastech, jako jsou klimatická změna, sociální spravedlnost, hospodářský růst, migrace, demokracie a další. Cílem konference bylo posílit spojení mezi Evropskou unií a jejími občany, zapojit je do tvorby politik a strategií a získat jejich podporu a důvěru v budoucím směřování Evropy. Výsledky konference měly sloužit jako základ pro formulaci nových politik a iniciativ na evropské úrovni. Na základě skupin zřízených před národní souhrnnou konferencí bylo možné určit na dle počtu hlasů o změnách v každém regionu, které aspirace pro Evropu byly mezi občany nejpoblárnější. Například "Evropa, která klade vzdělání na první místo" a "Evropa blíže a přístupnější" byly široce preferovány s podporou změn, které získaly průměrně 56 % hlasů občanů na regionálních konferencích.⁴³

⁴³ "Conference on the Future of Europe." Dostupné z: https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/06619e05-eaee-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en?_publicationDetails_PublicationDetailsPortlet_source=287012074 [Citováno 7. března 2024].

Aspirations for Europe ranked by popularity

Obrázek [1] Procentuální vyjádření souhlasu občanů s daným tématem

Na národní souhrnné konferenci pracovalo 100 zúčastněných občanů v jedné ze čtrnácti skupin. Na konci diskusí každá skupina vybrala jednu prioritní změnu, která měla být provedena do roku 2035. Poslední den konference bylo o čtrnácti prioritních změnách hlasováno 100 občany EU. Níže jsou uvedeny některé návrhy relevantní k této práci. Návrhy uvedené níže, jsou seřazeny sestupně podle počtu hlasů, které každý návrh obdržel. Ke každému návrhu sděluji svůj názor na problematiku.⁴⁶

Posílení společné obrany a bezpečnosti Evropské unie.⁴⁶

V tomto bodě se ztotožňuji s názorem, že je zapotřebí dosáhnout vojenské samostatnosti. Státy by si měly zachovat své vlastní armády, avšak zastávám názor, že by měla fungovat otevřenost v komunikaci těchto armád. Nebyl bych proti myšlence “nadřazené” evropské armády, která by armády jednotlivých států

zastřešovala a v případě napadení unie by měla pravomoc je mobilizovat a řídit. Kromě tohoto by si však měly armády zachovat autonomii. Měla by také probíhat společná cvičení, kde by si důstojníci armád jednotlivých států vyměňovali své zkušenosti, mohli by navzájem obohatit způsoby výcviku a plánování strategií. Taková spolupráce by mohla vést k zásadnímu posílení úrovně armády každého jednotlivého státu. Souhlasím tedy s návrhem vytvoření Evropské armády, která by měla za cíl ochranu hranic Evropské unie což by mohlo významně pomoci v otázce ochrany před nelegální migrací. Existují různé názory na to, jak pomoci lidem, kteří utíkají ze své země, ať už z důvodů politických nebo klimatických, nemůžeme však popřít, že Afrika se stává čím dál vyprahlejší a tamním obyvatelům nakonec nezbyde než některá místa opustit. Evropa není schopná pojmout a uživit tolik migrantů, proto musíme své hranice bránit. Plně podporuji humanitární pomoc v takovýchto oblastech a mám za to že nejlepší, co můžeme udělat je technologický vývoj opatření, která tomuto zabrání, nebo tyto následky zmírní. Je naší povinností investovat do takovýchto výzkumů a následně i do implementace nových technologií do oblastí, které si nemohou dovolit do nich investovat samy.

Zřízení občanské moci na několika úrovních: účast, rozhodování, kontrola. ⁴⁶

V této oblasti plně podporuji myšlenku rozvoje občanské účasti. EU by měla v první řadě zlepšit komunikaci rozhodnutí občanům. Většinová populace se o politiku sama nezajímá a složité, často několika set stránkové dokumenty pojednávající o nějakém tématu zcela nepochopí, a v drtivé většině si je ani nepřečtou. Je třeba nalézt správnou cestu jak politiky a cíle přiblížit řadovým občanům, například prostřednictvím sociálních sítí. To by mohlo také napomoci zvýšení volební účasti občanů, kteří nyní mají pocit, že nemá cenu se účastnit něčeho, čemu sami nerozumí. Zásadní je také naučit se reagovat na různé mýšlenky a dezinformace. Podporuji také zakomponování referend a přímé účasti občanů na rozhodnutích. Občané by také měli mít možnost sami kontrolovat rozhodnutí, která EU přijímá a napadat je například formou petic.

Směrování k federaci evropských států se silnými pravomocemi v oblastech společného zájmu. ⁴⁶

V tomto směru se vyjádřený názor občanů shoduje i neshoduje s tím mým. Nejprve bych se vyjádřil k tomu, s čím nesouhlasím, tedy s přílišným posilováním pravomocí EU v obecném slova smyslu. Unie má již nyní velkou moc co se týká nařizování a omezování v rámci legislativy členských států. Jednotlivé státy musí řešit své vlastní problémy a není prakticky možné v některých oblastech paušalizovat rozhodnutí, aby ovlivňovala každý stát ve všech oblastech. Jsou však oblasti, zmiňované v tomto a jiných návrzích, ve kterých posilování pravomocí EU naopak podporuji. Částečně souhlasím s návrhem vytvoření úřadu prezidenta Evropské komise, plně podporuji názor, že by měl být volen přímou volbou, aby každý občan mohl svou volbou ovlivnit kdo tento úřad zaujme. Mám za to, že tato funkce by měla být především reprezentativní, prezident by měl mít právo podávat návrhy legislativních změn, avšak neměl by mít právo jakýkoliv návrh vetovat. V rámci přímosti demokracie by měla všechna učiněná rozhodnutí reflektovat postoj občanů EU, proto by dle mého nebylo dobré, aby existoval prezident, který by mohl vetovat rozhodnutí, o kterém občané rozhodli. Nesouhlasím také s názorem, že by měl tento prezident, nebo jiný jediný zástupce Evropy, zastupovat EU a její členské státy na světové scéně. Každý stát by si měl zachovat jak autonomii, tak možnost vlastní reprezentace. Já bych se přikláněl spíše variantě, kde by každý členský stát měl stále vlastního zástupce, který by zastupoval jeho zájmy. EU by měla vlastního zástupce, který by na světové scéně nezastupoval členské státy, ale pouze zájmy EU jako takové. V čem se plně názorově shoduji je, že by nemělo dojít k přechodu na federální stát a zastávám názor, že by si každý stát měl udržet svou autonomii a identitu. Přesto bych podpořil iniciativu přenést alespoň částečně kontrolu nad některými oblastmi jako jsou zemědělství, vzdělání, již výše probranou armádu, či dále zmiňované zdravotnictví, na úroveň Evropské Unie. V oblasti zemědělství by mohlo být ku prospěchu, kdyby se jednotlivé státy pod vedením EU domluvily a koordinovali své zemědělství tak, aby se snížila závislost na potravinách z vnějšího světa. Takováto koordinace by mohla přinést lepší rozplánování toho, co se kde bude pěstovat, za jakých podmínek a v jaké kvalitě. Státy by tak nemusely nakupovat plodiny a zemědělské produkty od jiných států, a EU by se tak stala méně závislá na dovozu potravin. Plně bych také podpořil

sjednocení školského systému v členských státech. Měla by vzniknout instituce, která by spojila všechna ministerstva školství jednotlivých států a společně stanovila jednotný systém vzdělávání. Tím nemyslím vzdělávací okruhy, spíše systém jako takový. Vzdělávací systém by se měl přizpůsobovat potřebám moderní doby, kdy je třeba reagovat na nové technologie, a modifikovat způsob, jakým jsou žáci vzděláváni.

Sdílení evropských kultur prostřednictvím setkání a událostí, které spojují lidi. ⁴⁶

V tomto bodě byl vyjádřen návrh, zavedení evropského festivalu, evropské výstavy a Dne Evropy. Já se v tomto směru názorově příliš neshoduji. Nemyslím si, že by evropský festival nebo evropská výstava výměnou za náklady, které by unii stály, vnesly nějaké zásadní přínosy, nebo v lidech rozvíjely "evropského ducha". V čem však souhlasím, je zavedení vzdělávacích akcí ve školách zaměřených na informování o tom, jak EU pomáhá členským státům, zajišťuje mír v Evropě, a jakými hodnotami se řídí.

Harmonizace zdravotní péče a zajištění přístupu ke zdravotní péči pro všechny Evropany prostřednictvím společné zdravotní politiky. ⁴⁶

Zde plně souhlasím s vyjádřeným názorem, aby vznikl jednotný nadnárodní systém zdravotní péče, který by spolupracoval dle nejlepších schémat jednotlivých členských států, při spravedlivém financování všemi členskými státy. Přikláním se k návrhu vytvoření centrální databáze zdravotní dokumentace, umožňující přístup ošetřujícímu lékaři ve kterémkoli členském státě k lékařské historii pacienta.

Rozvoj a dohled nad strategickými sektory na evropské úrovni k zajištění naší svrchovanosti. ⁴⁶

Jak jsem již zmiňoval, ve své podstatě souhlasím s tím, aby v určitých sektorech EU jako je zemědělství, zdravotnictví, školství nebo obrana EU dozorovala, mohla dávat doporučení, či v některých případech přímo nařízení a regulace.

Zřízení místních evropských kontaktních míst k poradenství a konzultacím s občany.

⁴⁶

Plně souhlasím s myšlenkou, že zavedení takovýchto kontaktních míst, by mohlo

pomoci přiblížit EU řadovým občanům členských států. Místo, kde by mohli lidé získávat informace, ale také rady, by mohlo silně podpořit pozitivní vnímání EU jako takové.

Zavedení společné politiky k nabídnutí lepšího přijetí a zlepšení sociální a profesní integrace migrantů (včetně nelegálních migrantů).⁴⁶

V tomto ohledu se příliš neztotožňuji s vyjádřeným názorem občanů. Na jednu stranu jsem pro vytvoření migračního úřadu. Je potřeba přijímat migranty, avšak dle mého názoru je potřeba si vybírat koho přijmeme a koho ne. Měl by být zaveden systém, který by evidoval různá pracovní odvětví, a to kde kterému státu chybí pracovní síla. Dle toho by bylo následně třeba zhodnotit každého žadatele o přijetí, porovnat tuto evidenci s jeho vzděláním a schopnostmi a následně pokud by bylo vyhodnoceno, že bude někde přínosný, bylo by jemu a jeho nejbližší rodině umožněno přijetí do členského státu, který jeho kvality využije. Naproti tomu, jak jsem již zmiňoval v bodě o armádě, nejsem příznivcem toho, abychom v rámci solidarity přijímali každého, kdo musel opustit svou rodnou zemi. Pokud chceme být schopni uživit své vlastní občany, musíme přijímat jen takové migranty, kteří budou ekonomicky produktivní, a jen v takové míře, aby nedocházelo k přesycení pracovního trhu. Jak jsem již uváděl, dle mého názoru je však povinností využívat naši prosperitu k posílání pomoci, jak hmotné, tak i vojenské, pokud o ni bude požádáno, a investicím do výzkumu a aplikaci způsobů, jak těmto lidem pomáhat v jejich rodné zemi.

12. Závěr

V úvodu práce bylo řečeno, že si nastíníme historii Evropské unie a kroky které zatím Evropská unie učinila na cestě k federaci, porovnáme její fungování s federacemi, které ve světě existují, zamyslíme se nad překážkami, které jí brání v takové přeměně, a nakonec se pokusíme odpovědět, zdali se EU skutečně ubírá a blíží federativnímu uskupení.

Evropská integrace začala s Organizací pro evropskou hospodářskou spolupráci (OEEC) v roce 1948, což byl první krok k evropskému federalismu. Následovalo založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) v roce 1951 a podpis Římské smlouvy vytvářející Evropské hospodářské společenství (EHS). Poté se proces federalizace zpomalil až do Jednotného evropského aktu v roce 1986 a Smlouvy z Maastrichtu v roce 1992, která přeměnila EHS na Evropskou unii (EU). Evropské instituce, jako je Evropská komise, Evropský parlament, Rada EU, Evropská rada a Soudní dvůr EU, hrají klíčovou roli v politickém a institucionálním systému EU. Politiky EU se zaměřují na jednotný vnitřní trh, hospodářskou a měnovou politiku, společnou zemědělskou politiku, zahraniční a bezpečnostní politiku a obchodní politiku. EU také uplatňuje politiku sousedství, která posiluje globální stabilitu a spolupráci. Důležité reformy a kroky směrem k federalizaci byly doprovázeny rozšířením členských států a zvyšující se diverzitou. Přestože EU dosáhla významného pokroku v integraci, různé zájmy členských států, nedostatek politické vůle a podpora veřejnosti jsou zásadní překážky na této cestě.

V další části práce jsme se zaměřili na historii federalismu od starověkých městských států až po moderní federace, jako jsou Spojené státy americké (USA). Porovnali jsme přístupy k federalismu v EU a USA. Zatímco vznik federace ve Spojených státech byl reakcí na neúspěch konfederace a obavy z přílišné moci centrální vlády, evropský federalismus vzešel z touhy po míru a spolupráci po druhé světové válce. Dále jsme se zabývali fungováním federací a potřebou koordinace mezi centrální vládou a regionálními vládami. Diskutovali jsme o soudním systému, který zajišťuje právní stabilitu, a fiskálním federalismu, který zohledňuje potřeby různých regionů.

Představili jsme reprezentativní instituce federací a roli decentralizace moci. Zpřehlednili jsme si též principy rozdělení pravomocí mezi centrální a regionální vlády, včetně konkurenčních, výlučných a nevypočtených kompetencí. Ukázali jsme, jak tyto prvky formují politický systém federací a ovlivňují jeho fungování. Dále jsme se zaměřili na legislativní systém a formu vlády ve federacích, včetně principu bikameralismu. Tyto prvky jsou klíčové pro demokratické rozhodování a správu ve federacích a ovlivňují jejich dynamiku a efektivitu.

Porovnáním výhod a nevýhod případné přeměny EU na federaci lze říci, že transformace by mohla přinést několik výhod, jako je politická a hospodářská stabilita, efektivnější rozhodování, jednotná zahraniční politika, posílení konkurenceschopnosti a lepší správa společné měny. Nicméně s těmito výhodami by přicházely i určité nevýhody, jako je ztráta suverenity členských států, otázky identity a demokratické legitimacy, riziko konfliktů a rozdílné zájmy členských států. Celkově by transformace EU na federaci vyžadovala značné změny a ústupky ze strany členských států a musela by najít rovnováhu mezi centralizací a zachováním národních identit a suverenity.

V další kapitole jsme si nastínili Evropský federalismus, teoretický koncept, který se zabývá vytvořením federálního politického uspořádání v Evropě, aktuální pohled na něj a problémy kterým čelí. Jean Monnet, francouzský diplomat a jeden z hlavních architektů evropské integrace, se zabýval pragmatickým přístupem k federalismu. Viděl federalismus jako postupný proces sloučení pravomocí a suverenity členských států v rámci společné evropské institucionální struktury. Naopak Altiero Spinelli, italský politik, prosazoval ideologický a revoluční přístup k federalismu. Věřil v silnou federální vládu s rozsáhlými pravomocemi, která by překonala suverenitu jednotlivých států. Současný pohled na EU se liší mezi různými odborníky. Michael Burgess zdůrazňuje potřebu demokratické legitimacy a transparentnosti v rozhodovacích procesech EU a je skeptický k federalizaci. Naopak Ingeborg Tömmel se soustředí na efektivitu a pragmatičnost rozhodování a je vůči federalizaci otevřenější. Nedostatek demokracie a federalismu jsou závažné problémy EU. Demokratický deficit se projevuje v nedostatečné legitimitě evropských institucí a rozhodovacích

procesů. Jedním z možných řešení je posílení demokratických prvků v rozhodovacích procesech EU a zvýšení účasti občanů. To by mohlo zahrnovat posílení role Evropského parlamentu jako zákonodárského orgánu a zvýšení transparentnosti rozhodovacího procesu. Důležité je také zlepšit komunikaci mezi evropskými institucemi a občany a zajistit, aby byly občané informováni o důležitých rozhodnutích a jejich dopadech na jejich každodenní život. Nedostatek federalismu v EU je dalším závažným problémem, který brání účinnému fungování a posilování evropské integrace. Primární povaha práva EU, jednomyslné rozhodování a nadměrné využívání práva veta jsou všechno aspekty, které komplikují procesy rozhodování a brání posunu směrem k federalizaci. Řešením těchto problémů by mohlo být postupné posilování federálních prvků v rámci EU a transformace současné mezivládní struktury na skutečnou federaci. To by mohlo zahrnovat revizi primárního práva EU a přezkoumání mechanismů rozhodování, jako je jednomyslnost a právo veta. Důležité je také zlepšit fungování evropských institucí a zajistit, aby byly schopné efektivně řešit společné evropské problémy. Celkově je třeba najít rovnováhu mezi udržení demokratické legitimacy a zároveň posílení federálních prvků v rámci EU. To vyžaduje komplexní a dlouhodobý přístup, který bude respektovat různé zájmy a priority členských států a zároveň zajistí, aby EU byla schopna účinně reagovat na současné výzvy a připravit se na budoucnost. Koncept posílené spolupráce umožňuje skupině členských států pokračovat v integraci bez souhlasu všech členů EU, což je často označováno jako vícerychlostní Evropa. Navrhuje se zavedení dvou režimů členství v EU. První režim členství by zachovával stávající právní rámec EU pro státy, které by se rozhodly zůstat mimo federalizaci. Tyto státy by si udržely suverenitu a autonomii v otázkách svých vnitřních záležitostí. Druhý režim členství by se týkal států, které by se rozhodly účastnit se federalizace a přijmout federální prvky. Tyto státy by se podílely na přijetí ústavních změn či nového ústavního dokumentu, který by posiloval integraci a spolupráci na úrovni EU.

V poslední kapitole byl dán pohled na konferenci o budoucnosti Evropy, kde bylo představeno celkem čtrnáct prioritních změn, které občané EU považují za klíčové pro další směřování Evropské unie a můj vlastní pohled na tato témata. Tyto změny

zahrnují širokou škálu oblastí od ochrany životního prostředí a podpory ekonomického růstu až po posílení demokracie a sociální spravedlnosti. Je patrné, že občané mají zájem o budoucnost EU a chtějí se aktivně podílet na tvorbě politik a strategií. Zároveň však existují různé názory na to, jak by měla vypadat evropská integrace a jak by měly být rozděleny pravomoci mezi EU a členskými státy. Klíčovým bodem, který se objevil v diskusi, je potřeba zvýšit transparentnost a demokratickou legitimitu rozhodovacích procesů v rámci EU. Občané také vyjádřili podporu větší spolupráci mezi členskými státy, ale zároveň zdůraznili důležitost zachování suverenity jednotlivých států.

Z mého pohledu Evropská unie aktuálně nesměřuje, ani by neměla směřovat k přetvoření na federální stát. Existuje několik důvodů, proč si myslím, že přechod k federativní struktuře EU je vzdálený. Prvním důvodem jsou rozdílné zájmy členských států. Členské státy EU mají různé politické, ekonomické a historické kontexty, což vede k rozdílným preferencím ohledně míry integrace. Některé státy jsou pokládány za federalistické, zatímco jiné preferují zachování suverenity na vnitrostátní úrovni. Tento rozdíl ve vizi a zájmech znesnadňuje dosažení konsensu potřebného pro významné posuny směrem k federativní struktuře. Druhým důvodem je nedostatek politické vůle ke změně. Přechod k federativnímu uspořádání by vyžadoval radikální reformy, které by zahrnovaly změny v primárním právu EU, institucionálních mechanismech a pravomocích členských států. Avšak dosavadní politické klima ukazuje na nedostatek jednotné vůle a odhodlání k takovýmto zásadním změnám, ať už na úrovni států, tak i na úrovni jejich občanů. Třetím důvodem je současná politická realita a nedostatek podpory veřejnosti. Federativní uspořádání by vyžadovalo širší zapojení a podporu občanů EU. Nicméně v některých členských státech existuje skepticismus ohledně další integrace a obavy z přenosu suverenity na nadnárodní úroveň. Tento nedostatek podpory veřejnosti ztěžuje politikům prosazovat takovéto ambiciózní změny.

Z těchto důvodů je případný přechod k federativní struktuře EU stále vzdálený a vyžadoval by další mnohé politické, institucionální a veřejné diskuse, ale především změny v přístupu členských států a evropských institucí.

13. Seznam použité literatury

Monografie:

SVOBODA, Pavel et al. Nadnárodní prvky v Evropské unii a jejím právu. Nakladatelství Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-551-7.

Časopisecké články:

Tömmel, Ingeborg. 2008. Das politische System der EU, 3. vydání. Monachium: Oldenbourg. ISBN 978-3-486-58547-6.

Tomášek, Petr. "Rozhodování a politika Evropské unie po Smlouvě z Lisabonu: Demokratický deficit a politická legitimita." [Citováno 27.2.2024]. Dostupné z: https://www.ilaw.cas.cz/upload/web/files/pravnik/issues/2016/1/4.Tom%C3%A1%C5%A1ek_1_2016.pdf.

Konferenční příspěvky:

Trechsel, Alexander H. "How to federalize the European Union... and why bother." [Citováno 27.2.2024]. Dostupné z: https://www.academia.edu/610421/How_to_federalize_the_European_Union_and_why_bother.

"Conference on the Future of Europe." [Citováno 7. března 2024]. Dostupné z: https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/06619e05-eaee-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en?_publicationDetails_PublicationDetailsPortlet_source=287012074.

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení):

"Demokratický deficit." [Citováno 27.2.2024]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:democratic_deficit.

"Enhanced cooperation." [Citováno 27.2.2024]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/glossary/enhanced-cooperation.html>.

Webové stránky a elektronické zdroje:

Tvoříme Evropu. Historie EU v letech. [citováno 28.11.2023]. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/evropska-unie/historie-eu/historie-eu-v-letech/>.

Evropská unie. Evropská komise. [citováno 28.12.2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-commission_cs.

Rada Evropy. [citováno 28.12.2023]. Dostupné z: <http://www.radaevropy.cz/>.

Evropská unie. Evropský parlament. [citováno 28.12.2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-parliament_cs.

Evropská unie. Evropská rada. [citováno 8.11.2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-council_cs.

Evropská unie. Soudní dvůr Evropské unie. [citováno 8.11.2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/court-justice-european-union-cjeu_cs.

Evropský parlament. Vnitřní trh: obecné zásady. [citováno 28.12.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/33/vnitri-trh-obecne-zasady>.

Evropský parlament. Historie Hospodářské a měnové unie. [citováno 28.12.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/79/historie-hospodarske-a-menove-unie>.

Rada Evropské unie. Zavedení společné zemědělské politiky. [citováno 28.12.2023]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cap-introduction/>.

Evropský parlament. Zahraniční politika: cíle, nástroje a dosažené výsledky. [citováno 2.12.2023]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/158/zahranicni-politika-cile-nastroje-a-dosazene-vysledky>.

John Dickinson Plantation. Letters From a Farmer in Pennsylvania. [citováno 11.11.2023]. Dostupné z: <https://history.delaware.gov/john-dickinson-plantation/dickinsonletters/pennsylvania-farmer-letters/>.

Wikipedia. Federalism. [citováno 11.11.2023]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Federalism>.

Dumbrovský, Tomáš. Federalismus jako klíčový prvek ve vývoji Evropské unie. [citováno 11.11.2023]. Iuridica Pragensia, 2012, roč. 2, č. 2. Dostupné z: https://karolinum.cz/data/clanek/672/lurid_2_2012_02_dumbrovsky.pdf.

Study.com. The Evolution of American Federalism: 1937-Present. [citováno 11.11.2023]. Dostupné z: <https://study.com/academy/lesson/the-evolution-of-american-federalism-1937-present.html>.

Encyclopædia Britannica. Kara Koyunlu. [citováno 1.3.2024]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Kara-Koyunlu>.

Encyclopædia Britannica. Federal system. [citováno 1.3.2024]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/political-system/Federal-systems>.

Jus Politicum. Executive Power in Federations. [citováno 1.2.2024]. Dostupné z: <https://juspoliticum.com/article/Executive-Power-in-Federations-1126.html>.

"Richard Coudenhove-Kalergi a jeho vize evropského sjednocení." Czech Centres Tokyo. [citováno 27.2.2024]. Dostupné z: <https://tokyo.czechcentres.cz/program/richard-coudenhove-kalergi-a-jeho-vize-evropskeho-sjednoceni>.

"EU Pioneers: Altiero Spinelli." Evropská unie. [citováno 27.2.2024]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/system/files/2021-07/eu-pioneers-altiero-spinelli_cs.pdf.

"L'Europe en formation - N° 2/2017." Cairn.info. [citováno 27.2.2024]. Dostupné z: <https://www.cairn.info/revue-l-europe-en-formation-2017-2-page-189.htm>.

"Tvoříme Evropu. Rozvojová politika Evropské unie." [citováno 2.12.2023]. Dostupné z: <https://tvorimevropu.cz/evropska-unie/politiky-eu/zahranici-a-bezpecnost/rozvojova-politika/>.

Elazar, Daniel Judah. Exploring Federalism. [citováno 22.12.2023]. Dostupné z: <https://www.researchgate.net/file.PostFileLoader.html?id=56f7d44bdc332d074e454934&assetKey=AS:344230330421249@1459082314282>.

14. Obrázky

[1] "Conference on the Future of Europe." Dostupné z: https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/06619e05-eaee-11ed-a05c-01aa75ed71a1/language-en?_publicationDetails_PublicationDetailsPortlet_source=287012074 strana 227.